

Brief van Joh. Calvijn aan Maarten Luther

Aan de zeer voortreffelijke leraar der christelijke kerk, de heer dr. Maarten Luther, mijn zeer hooggeschatte vader.

Mijn groet! Toen ik zag, dat onze Franse geloofsgenoten, voor zover zij uit de duisternis van het pausdom waren teruggebracht tot de gezonde leer, nochtans niets aan hun belijdenis wilden veranderen, en derhalve voortgingen zich met de paapse gruwelen te bezoedelen, alsof ze van de ware leer nog nooit iets gesmaakt hadden, kon ik mij niet bedwingen om zulk een slapheid, gelijk zij het naar mijn oordeel verdiende, scherp te berispen. Want wat is dat voor een geloof, dat diep in het hart begraven ligt, en tot geen belijdenis des geloofs komt? Wat is dat voor een godsdienst, die onder het mom van afgodendienst verscholen blijft liggen? Ik wil hier dit onderwerp thans niet behandelen; in twee boekjes is het door mij breedvoerig uiteengezet, waaruit gij, wanneer gij bij gelegenheid de moeite wilt nemen, ze eens in te zien, beter kunt leren kennen, hoe ik over deze zaak denk, en op welke gronden ik tot een dergelijke mening gekomen ben.

Door het lezen van bedoelde geschriftjes zijn enige van onze mensen uit de diepe slaap, waarin zij tevoren rustig verkeerden, opgeschrikt, en beginnen zich thans te bezinnen, wat hun te doen staat. Doch daar het moeilijk is, om, of zonder rekening te houden met zichzelf, zijn leven in gevaar te brengen, of door het geven van ergernis aan mensen, de haat van iedereen op zich te laden, of met achterlating van have, goed en geboortegrond, vrijwillig in ballingschap te gaan, zo houden al deze zwarigheden hen nog terug om een vast besluit te nemen. Wel voeren zij allerlei andere schone gronden aan, waaruit echter duidelijk blijkt, dat zij slechts een of ander voorwendsel zoeken. Daar zij toch enigszins heen en weer geslingerd worden, en tot geen besluit komen, zouden zij uw oordeel willen vernemen. Aangezien zij dit terecht op hoge prijs stellen, zal dit door hen een grote zekerheid betekenen. Zij hebben derhalve mij gevraagd, om er zorg voor te dragen, een betrouwbare bode tot u te zenden, die uw antwoord over deze aangelegenheid aan ons zou overbrengen. Ik heb hun niet willen weigeren, wat zij van mij verlangden, omdat ik meende, dat er hun veel aan gelegen was, door uw gezag versterkt te worden, zodat zij niet voortdurend heen en weer geslingerd zouden worden, en omdat ik ook zelf wel wilde weten, hoe ge over de zaak dacht.

Nu dan, hooggeschatte vader in den Heere, om Christus' wil vraag ik u dringend, dat ge u ter wille van mij en hen de moeite wilt getroosten, vooreerst om de brief, die ik in hun naam geschreven heb, en de boekjes, als ware het voor uw genoegen, in uw vrije tijd

eens door te lopen, ofwel aan iemand de taak op te dragen, ze te lezen, en u dan de hoofdinhoud mee te delen, maar vervolgens ook, om mij in enkele woorden uw oordeel erover te melden. Ongaarne val ik u bij al uw zo gewichtige en onderscheidene werkzaamheden lastig, maar uw welwillendheid kennende, vertrouw ik, dat gij het mij niet euvel duiden zult, aangezien ik het alleen door de nood gedwongen doe. Ik zou wel willen, dat het mij gegeven werd, naar u heen te vliegen, opdat ik tenminste gedurende enkele uren van uw gezelschap zou mogen genieten. Want dan zou ik en dat zou verreweg de voorkeur verdienen liever met u persoonlijk, niet alleen over deze aangelegenheid spreken, maar ook nog over andere onderwerpen met u willen handelen. Wat ons echter hier op aarde niet geschonken wordt, dat zal, naar ik hoop, binnenkort ons te beurt vallen in het Koninkrijk Gods.

Vaarwel! hooggeleerde heer en zeer voortreffelijke dienaar van Christus, mijn altijd hooggeachte vader. De Heere ga voort, u door Zijn Geest te leiden tot het einde toe, tot algemeen heil van Zijn kerk.

21 januari 1545,
Uw Johannes Calvijn

Aantekening van de vertaler:

Calvijn had enige boekjes geschreven, waarin hij het gedrag van die Protestanten had afgekeurd, die nog bleven deelnemen aan de Roomse eredienst en gebruiken. Melanchton zou deze brief aan Luther bezorgen. Maar deze heeft dit niet gedaan. Als oorzaken hiervan worden genoemd dat Luther zo spoedig boos werd, veel dingen wantrouwend opvat, en niet wil dat zijn antwoorden op de door Calvijn gestelde vragen, alom verbreid worden.